

**Juridiska personers förvärv av lantbruksegendom genom
testamente (SOU 2024:73)
(LI2025/02222)**

Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet har genom remiss anmodats att yttra sig i rubricerat ärende. Fakultetsnämnden får härmed lämna följande synpunkter.

Bakgrund

Huvudfrågan i utredningen är om överlåtelse av lantbruksfastighet genom testamente ska omfattas av prövning enligt jordförvärvslagen (1979:230). I rådande lagstiftning krävs ingen prövning för testamentariska överlåtelser. Grunderna för undantaget är oklara och det finns såvitt känt inga andra likande undantag i jordförvärvslagen.

En konsekvens som följer av nu rådande lagstiftning är att lantbruksfastigheter, som ägs av fysiska personer, genom testamente kan överföras till juridiska personer utan något krav på tillståndsprövning enligt jordförvärvslagen. Juridiska personer kan dock enligt jordförvärvslagen normalt inte förvärva lantbruksfastigheter från fysiska personer genom köp, gåva eller annat överlåtelseförfarande. Anledningarna är flera, men ett viktigt syfte är att lagstiftaren vill upprätthålla en lokal förankring för ägandet av dessa typer av egendomar samt bibehålla balansen mellan olika ägarkategorier. Att låta juridiska personer förvärva lantbruksfastigheter leder över tid att denna balans rubbas och den lokala ägarförankringen hos människor på bygden urholkas. Det kan dock vara mycket eftertraktat att använda konstruktionen med testamente eftersom juridiska personer bl.a. har skattefördelar samt att lantbruksfastigheter (främst med skog) som ägs av juridiska personer generellt betingar betydligt högre värde på marknaden.

Att använda ett testamentariskt förfarande vid överlåtelsen av en lantbruksfastighet från en fysisk person till en juridisk person kan ses som ett sätt att komma runt ett av de huvudsyften som bär upp jordförvärvslagstiftningen, nämligen att juridiska personer inte utan närmare förvärvsprövning ska kunna förvärva lantbruksegendom från fysiska personer. I utredningen förekommer benämningar av förfarandet

med testamente i detta avseende som "kryphål" samt "lucka i lagen" (se t.ex. s. 59 & 70).

Utredningens förslag innebär övergripande att denna möjlighet tas bort genom att det införs en ny bestämmelse som innebär att överlåtelse, som sker genom testamente från fysisk person till juridiska person, ska omfattas av den tillståndsplikt som i övrigt följer av jordförvärvslagstiftningen. Juridiska personers förvärv av lantbruksegendom genom testamente ska alltså enligt förslaget omfattas av förvärvsprövning och tillståndsplikt.

Synpunkter

Juridiska fakultetsnämnden tillstyrker förslaget i dess helhet. Förslaget bedöms leda till högre grad av koherens och harmoniserar bättre med jordförvärvslagets syften. Negativa effekter från förslaget bedöms vara mycket små och marginella. Fakultetsnämnden instämmer även i utredningens bedömning om att egendomsskyddet i 2 kap. 15 § RF inte bör utgöra något hinder för ändringen. Fakultetsnämnden instämmer även i utredningens beskrivning om att den nu rådande utformningen, där juridiska personer kan förvärva lantbruksegendom genom testamente från fysiska personer, över tid riskerar urholka jordförvärvslagstiftningens huvudsyften. En förändring på föreslaget sätt bedöms därför som nödvändig givet att jordförvärvslagstiftningen syften över tid ska kunna upprätthållas.

Förslag till yttrande i detta ärende har upprättats av universitetslektor Marc Landeman. Yttrandet har på delegation avgivits av fakultetens dekanus, professor Anna Singer.

Anna Singer